

12.1.2007

Dnro 3639/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

RIKOSILMOITUKSEN KIRJAAMINEN

1

KANTELU

A arvosteli eduskunnan oikeusasiamiehelle 1.11.2006 osoittamassaan kirjoituksessa Juvan kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä rikosilmoituksen vastaanottamista ja esitutinnan aloittamista koskevassa asiassa. A katsoi poliisin laiminlyöneen rikosilmoituksen kirjaamisen ja esitutinnan välittömän aloittamisen ja toimimattomuudellaan aiheuttaneen A:n edustamalle yhtiölle taloudellisia vahinkoja anastetuksi ilmoitetun omaisuuden jäädessä kateisiin.

3

RATKAISU

Käsitykseni mukaan asianomistajan tekemää ilmoitusta ei kirjattu esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen edellyttämällä tavalla viipymättä.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1

Kantelukirjoituksessa kerrotut tapahtumat

Kantelukirjoituksen mukaan A:n edustamalta yhtiöltä oli vuokrattu puhelimitse 19.7.2006 kaksi vesijettä ja neljät kelluntaliivit sekä peräkärry vesijettien kuljetusta varten. Vuokrattu omaisuus luovutettiin samana päivänä klo 16.00 Mikkelissä sijaitsevan huoltoaseman pihalla. Omaisuuden vuokranneen yhtiön edustajalle B:lle oli vuokrauksen yhteydessä kerrottu, että vesijetit vietäisiin Ristiinaan. Samana päivänä noin klo 17.30 A:n ollessa B:n kanssa matkalla Helsingistä Juvalle heitä vastaan oli tullut Heinolan jälkeen Mikkelin suunnasta auto, jonka perässä oli ollut vuokrattu peräkärry vesijetteineen. Koska B:lle ilmoitettu vesijettien käyttöpaikka Ristiina oli Mikkelistä nähden toisessa suunnassa kuin missä A ja B olivat havainneet auton ja peräkärryn, he alkoivat epäillä asiassa tapahtuneen rikoksen. Koska asiakas oli kuitenkin vuokrannut vesijetit kahdeksi päiväksi, yhtiö ei voinut ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ennen vuokrausajan päättymistä eli 21.7.2006 klo 12.00. Vuokraajan jätettyä palauttamatta vuokratun omaisuuden, B oli mennyt 21.7.2006 klo 14.30 Juvan

kihlakunnan poliisilaitokselle tekemään rikosilmoitusta.

Juvan kihlakunnan poliisilaitoksella ilmoitusta oli ollut vastaanottamassa ylikonstaapeli C. Kantelijoiden kertoman mukaan "*huolimatta B:n kertomista edellä mainituista rikosta indikoivista seikoista C - - kehotti B:tä palaamaan asiaan viikonlopun jälkeen, koska sovituista palauttamisajankohdasta 'oli kulunut vain muutama tunti'. Sen sijaan, että C olisi kirjannut asiassa välittömästi rikosilmoituksen, hän merkitsi asian paperilapulle muutamalla sanalla. Muutoinkin C:n toiminta ja käytös oli erittäin välinpitämätöntä ja ylimielistä*". Rikosilmoitusta ei näin ollen kirjattu 21.7.2006.

B:n mentyä 24.7.2007 hoitamaan asiaansa uudelleen Juvan kihlakunnan poliisilaitokselle hän oli saanut tietää C:n jääneen kesälomalle eikä C:n laatimia papereita ollut löytynyt tuona ajankohtana.

Tiistaina 25.7.2006 Juvan poliisilaitokselta oli soitettu, että C:n paperille kirjoittamat tiedot olivat löytyneet. Keskiviikkona 26.7.2006 rikosylikonstaapeli D oli kirjannut rikosilmoituksen poliisin tietokantaan. Samana päivänä kävi myös ilmi, että Hyvinkäällä oli ajalla 20.–21.7.2006 ollut pidätettynä kolme miestä, joiden hallusta oli löydetty vuokratut kelluntaliivit ja Internetistä tulostettu yhtiön vuokraesite. Kun asiasta ei ollut tuona aikana ollut rikosilmoitusta kirjattuna poliisin tietojärjestelmään, kelluntaliivit oli palautettu miehille heidän vapauttamisensa yhteydessä.

Kantelijoiden näkemyksen mukaan mikäli C olisi ryhtynyt B:n ilmoituksen perusteella välittömiin esitutkintalain edellyttämiin toimenpiteisiin, olisi rikos erittäin todennäköisesti selvinnyt välittömästi ja anastettu omaisuus olisi saatu takaisin.

3.2

Ylikonstaapeli C:n selvityksen sisältöä

Ylikonstaapeli C kertoo selvityksessään olleensa perjantaina 21.7.2006 työvuorossa Juvan kihlakunnan poliisilaitoksella, kun hänen entuudestaan tuntemansa B oli tullut poliisilaitoksen päivystykseen ja kertonut C:lle, että häneltä oli varastettu kaksi vesiskootteria, peräkärry ja neljät kelluntaliivit. C:n tiedusteltua tapahtumista B oli kertonut vuokranneensa kyseiset tavarat puhelinoiton perusteella ja että vuokra-aika oli päättynyt klo 12.00 aikaan eli noin kaksi tuntia aikaisemmin.

C kertoo ottaneensa B:ltä tapahtuneesta kaikki mahdolliset tiedot välittömästi muistiin. C kirjasi B:n henkilötiedot, asianomistajan tiedot, palauttamatta jätetyn omaisuuden, ilmoitushetkellä saatavilla olleet tunnistetiedot omaisuudesta ja vuokra-ajan sekä kopioi rekisteriotteet. Vuokraajasta ei ollut tuolloin saatavissa muuta tietoa kuin sukunimi ja matkapuhelinnumero.

Tämän jälkeen C kertoo menneensä keskustelemaan poliisilaitoksen tutkintaryhmän ryhmänjohtajan ylikonstaapeli E:n kanssa B:n ilmoittamasta tapauksesta. C oli tullut E:n kanssa siihen tulokseen, että vuokra-ajan

umpeutumisesta oli kulunut vasta noin kaksi tuntia ja B oli ollut puhelinyhteydessä vuokraajaan hetkeä aikaisemmin, jolloin vuokraaja oli luvannut toimittaa kaiken vuokraomaisuuden takaisin. Näihin tietoihin nojaten C oli pyytänyt B:tä palaamaan asiaan joko viikonlopun tai alkuviikon aikana, ellei hänelle sinä aikana palautettaisi omaisuutta.

C:n arvosteltua käyttäytymistä koskevien väitteiden osalta C on kiistänyt käyttäytyneensä välinpitämättömästi ja ylimielisesti rikosilmoituksen tehnyttä B:tä kohtaan.

3.3

Kannanotto

3.3.1

Rikosilmoituksen kirjaamisesta

Esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan kun asianomistaja tai joku muu ilmoittaa poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle rikoksesta tai tapahtumasta, jota hän pitää rikoksena, ilmoitus on viipymättä kirjattava.

Totean, että velvollisuus kirjata ilmoitus poliisille ilmoitetusta rikoksesta tai tapahtumasta on varsin ehdoton. Esitutkintasäännösten mukaan ilmoituksen kirjaamisen tarpeen ratkaisee ilmoittajan näkemys siitä, pitääkö hän ilmoittamaansa asiaa rikoksena. Vaikka tutkintapyynnön tai rikosilmoituksen vastaanottanut poliisimies katsoisi, että asiassa ei tutkintapyynnön perusteella ole vielä ilmoituksentekohetkellä syytä epäillä rikosta, kirjaaminen on tästä huolimatta tehtävä. Asiaa koskeva asetus ei liioin jätä soveltajalleen harkintavaltaa päättää ilmoituksen kirjaamisen ajankohdasta, vaan ilmoitus on mahdollisuuksien mukaan viipymättä kirjattava.

B:n poliisilaitoksella käynnin tarkoituksesta, joka oli ilmoituksen tekeminen, ei ole epäselvyyttä. Kiistatonta on myös se, ettei asiassa kirjattu välittömästi rikosilmoitusta. Lausunnossaan Itä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto toteaa, että "rikosilmoitus olisi toki voitu kirjata poliisin tietojärjestelmään jo 21.7.2006". Olen asiasta samaa mieltä. Näkemykseni mukaan ilmoitus olisi tullut kirjata jo tuolloin, vaikkakaan se ei ilmeisesti olisi johtanut välittömiin esitutkintatoimenpiteisiin. Rikosilmoitus oli kirjattu tietojärjestelmään 26.7.2006 aamupäivällä eli lähes viisi vuorokautta rikosilmoituksen tekemisen jälkeen.

Käsitykseni mukaan kirjaaminen olisi asetuksen tarkoituksen mukaisesti tehtävä mahdollisuuksien mukaan jo samana päivänä tutkintapyynnön tai rikosilmoituksen tultua poliisin tietoon. Näin ollen katson, että ylikonstaapeli C on toiminut esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen vastaisesti jättämällä viipymättä kirjaamatta tietoonsa saatetun rikosepäilyn.

Poliisilta saadun tiedon mukaan asian esitutkinta on tällä hetkellä kesken. Selvitysten perusteella on kuitenkin mahdoton sanoa missä määrin rikoksen välitön kirjaaminen olisi edesauttanut rikoksen selviämistä. Juvan kihlakunnan

poliisipäällikkö on selvityksessään todennut, että "*yleensä kun kyseessä on sopimusperusteinen vuokralle antaminen, tutkinnan täydellisessä käynnistämisessä hieman odotellaan, jos vuokraaja palauttaakin vuokraesineet myöhästyneenä*". Esitutkintalain 6 § edellyttää, että esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Sinänsä näkemykseni mukaan voi olla poliisipäällikön selvityksissä esitetyn tavoin perusteltua ja aiheellistakin odottaa ennen esitutkinnan "täydellisen" toimittamisen aloittamista jonkin aikaa, onko kysymys ollut vain vuokrausajan ylitymisestä, johon ei välttämättä edes liittynisi rikosta. Tällä seikalla ei kuitenkaan ole merkitystä rikosilmoituksen kirjaamisveloitteen kannalta. Rikosilmoituksen viipymätön kirjaaminen poliisin atk-pohjaiseen rikosilmoitusjärjestelmään puutteellisinkin tiedoin voi edesauttaa esimerkiksi muun tutkinnan yhteydessä löytyneen omaisuuden alkuperän selvittämisessä.

3.3.2

Poliisimiehen käyttäytyminen

Valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

Poliisimiehen käyttäytymiselle on lainsäädännössämme edellä kuvatuin tavoin asetettu erityisen korkeat vaatimukset. Yksittäiselle poliisimiehelle tämä merkitsee sitä, että hänen on muistettava käyttäytyä asiallisella, luottamusta herättävällä tavalla, sillä poliisimiehen itsestään antama kuva välittyy yleensä kansalaisen silmissä koko poliisikuntaa koskevaksi.

Kantelun johdosta hankittu selvitys on tapahtumien osalta ristiriidassa kantelussa kerrotun kanssa. Ylikonstaapeli C on kiistänyt käyttäytyneensä välinpitämättömästi ja ylimielisesti rikosilmoituksen vastaanottotilanteessa. Ainakaan asian lopputulokseen vaikuttavaa lisäselvitystä ei käsitykseni mukaan ole saatavissa. Näin ollen väitteet epäasiallisesta käyttäytymisestä jäävät toteen näyttämättä.

4

TOIMENPITEET

Kiinnitän ylikonstaapeli C:n huomiota edellä kohdasta 3.3.1 ilmenevään esitutkinnasta ja pakkokeinoista annettuun asetukseen perustuvaan velvollisuuteen kirjata rikosilmoitus viipymättä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi myös Itä-Suomen lääninhallitukselle.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aihetta.